

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE
Glasilo Slovencev v Argentini

Leto LXXXIV | 30. oktobra 2025 - Buenos Aires, Argentina | Št. 21

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

65. OBLETNICA | *Slovenski srednješolski tečaj ravnatelja Marka Bajuka*

Slovenski srednješolski tečaj ravnatelja Marka Bajuka obeležuje letos 65 let obstoja. Za praznovanje te obletnice je vabil v soboto, 11. oktobra, nekdanje profesorje, dijake ter starše in prijatelje tečaja k zahvalni sve-ti maši in akademiji. Za geslo obeležitve so izbrali misel pisatelja Zorka Simčič »Zvestoba nazaj – poslanstvo naprej«.

Slavja so se udeležili veleposlanica Repu-blike Slovenije gospa Tina Vodnik, zaslužni nadškof msgr. Andrej Stanovnik, delegat slo-venskega dušnega pastirstva v Argentini č. g. Franci Cukjati, predsednik Zedinjene Slove-nije inž. Jure Komar, šolska referentka gospa Lucijana Servin Čeč, voditeljice osnovnih šol, predsedniki in zastopniki slovenskih domov in organizacij, nekdanji ravnatelji, profesorji in dijaki ter gostujoči oktet In spiritu iz Slovenije.

V cerkvi Marije Pomagaj je zaslužni nad-škof msgr. Andrej Stanovnik daroval zahval-no sveto mašo ob somaševanju č. g. Francija Cukjati. V pridigi je msgr. Stanovnik povedal, da je bil tudi on med tistimi, ki so imeli privi-legij biti učenci tečaja. Predvsem je poudaril hvaležnost, v uvodu je razložil: »Zbrali smo se, da bi obhajali sveto mašo in na oltarno mizo skupaj z darovi kruha in vina položili 65 neprekinjenih let Srednješolskega tečaja. Gre za velik dar, sestavljen s prispevki mno-gih učencev, učiteljev in sodelavcev. Če smo tukaj, je to zato, ker se zavedamo, da dar, ki ga prinašamo v zahvalo, ni sad zgolj naših pri-zadevanj, temveč dar Boga, darovalca vsega dobrega.« Pridiga je bila v celoti objavljena v Oznani-lu številka 47 z dne 19. oktobra.

Po sveti maši je proslava nadaljevala na dvorišču pred spomenikom. Program je bil

pripravljen v duhu hvaležnosti in ob misli na ohranjanje identitete v zdomstvu ter lju-bezni do Slovenije. Zdaj so se spomnili vseh pokojnih profesorjev, staršev, starih staršev, dijakov in dobrotnikov tečaja. Posebno še ustanovitelja dr. Marka Kremžarja misleca, pesnika, pisatelja, profesorja in avtorja iz-seljenske himne. Za to priložnost so pripra-vili večji plakat z njegovo sliko in citatom iz knjige Razmišljanja ob zmedi, (SKA, Bs. As. 2019): »Spomin je hkrati opomin, da smo na stezi časa, ki hiti, in da je pot pred nami slutnja, ki je lahko ni, ker jo uresniči šele naš korak in hoja.« Prisotni so s ponosom zapeli izseljensko himno Slovenija v vetu.

Sledila je akademija v dvorani škofa Grego-rija Rožmana. Začela je s slovesnem spreje-mom zastavonoš s slovensko, argentinsko in evropsko zastavo ter s petjem argentinske in slovenske himne.

Nato so se vrstili pozdravi gostov. Šolska re-ferentka gospa Lucijana Servin Čeč je čestita-la Srednješolskemu tečaju ob visokem jubile-ju ter poudarila potrebo po sodelovanju, saj brez osnovne šole ni srednješolskega tečaja.

Predsednik Zedinjene Slovenije, inž. Jure Komar, je pozdravil navzoče, izrekel čestitke za dolgoletno vzgojno delo srednješolskega tečaja in mu podelil priznanje s sledečim na-pisom: »Zedinjena Slovenija izraža zahvalo Slovenskemu srednješolskemu tečaju rav. Marka Bajuka ob 65. letnici neprekinjenega izobraževalnega dela za številne generacije Slovencev.«

Veleposlanica republike Slovenije gospa Tina Vodnik se je v svojem nagovoru spomnila dela ravnatelja Marka Bajuka. Ravnateljici Jul-

ki Furlan je v imenu ministra Mateja Arčona iz Urada vlade Republike Slovenije za Sloven-ce v zamejstvu in po svetu izročila priznanje in zahvalo srednješolskemu tečaju ravnatelja Marka Bajuka »za neprecenljiv prispevek pri ohranjanju slovenskega izobraževanja, jezika, kulture in tradicije v Argentini«.

Vsem prisotnim je spregovorila še ravnateljica Srednješolskega tečaja Julka Furlan. Njene besede objavljamo posebej.

Nato je nastopila slavnostna govornica go-spa Alenka Jenko Godec, predstavnica prvih dijakov in dolgoletna tajnica tečaja. Njen go-vor objavljamo v celoti.

Zatem so podelili priznanja nekdanjim rav-nateljem lic. Franciju Markežu (ravnatelj leta 1990 in 1991), Metki Mizerit (ravnateljica med leti 1993-1995), prof. Nedi Vesel Dolenc (rav-nateljica med leti 1996-2015) in odvetniku Šte-fanu Godcu (ravnatelj med leti 2016-2021) ter Alenki Jenko Godec (tajnica od leta 1999).

Po odhodu zastavonoš je sledil kulturni pro-gram. Pod vodstvom gospe Tatjane Modic Kržišnik so dijaki prvega letnika recitali T. Kuntnerja »Družina« ter dijaki petega letnika »Pozdravljena Slovenija« istega avtorja. Prof. Andrejka Selan Vombergar je pripravila glas-beni del programa. Dijaki prvega in drugega letnika so zapeli »Naša Slovenija« (B. Klaužar / Galič – Modrijani). Pesem izraža veselje slo-venskega naroda ker se mu je izpolnila želja po samostojni Slovenije in se spomni na ro-jake, ki ljubijo Slovenijo in so ji ostali zvesti čeprav so razkropljeni po svetu.

Slavju se je pridružil oktet In spiritu iz Slo-venije. Zapeli so Domovina (Simon Jenko), Venček narodnih in »Zadoni naj zadoni«.

Zdaj je nagovoril navzoče Martin Selan, nek-danji dijak srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka in danes sestavni del okteta In spiritu. S hvaležnostjo je obudil spomine na dijaška leta. Izrazil je zavest, da je pripadnost slovenski skupnosti v Buenos Airesu in delo nekdanjih profesorjev pripomoglo, da se je v Sloveniji vključil v družbo kot Slovenec in ne kot tujec.

Nato so vsi sedanji dijaki zapeli »Slovenija brez mej« (Miha Klemen) katere odpev se glasi:

»Slovenija, zlata dežela,
Slovenija, si brez meja,
razširila si se po širnem svetu,
v tujini poje ti slovenska hči,
v tujini poje ti slovenski sin,
v tujini tvoja pesem zveni!«

Za konec je Oskar Pregelj nastopil s harmo-niko in spremljal venček narodnih pesmi, ki so ga peli vsi prisotni. Ker so praznovali obletnico srednješolskega tečaja pa so dodali ne-kaj kitic povezanih s to ustanovo.

Po akademiji je začel družaben del pra-znovanja. Odbor staršev, katerega vodi go-spa Monika Mehle Jerovšek, je poskrbel za bogato zakusko. Na velikem platnu so se predvajale slike iz zgodovine srednješolskega tečaja, prikazale so profsorske zборе, ravnatelje, katehete, dijake, skupine abitu-rientov, delavnice, praznovanja, dejavnosti, obiske, potovanja Rasti ... Prisotni so se še dolgo zadržali ob prijetnem snidenju z nek-danjimi sošolci in profesorji, se z njimi slikali in obujali spomine.

SSTRMB

Nekaj utrinkov

65. OBLETNICA | SLOVENSKI SREDNJEŠOLSKI TEČAJ RAVNATELJA MARKA BAJUKA

POZDRAV | *Julka Furlan, ravnateljica*

Bodite vsi prav lepo pozdravljeni! Na ta večer praznovanja 65. obletnice odzvanjajo v nas besede našega ustanovitelja Marka Kremžarja:

»Spomin je hkrati opomin, da smo na stezi časa, ki hiti, in da je pot pred nami slutnja, ki je lahko ni, ker jo uresniči šele naš korak in hoja.«

Te modre misli nas spodbujajo k razmisleku. Z občudovanjem opazujemo pred seboj mogočno drevo našega tečaja, ki je bilo nekoč le poganjek. Čas, koraki in hoja mnogih so poganjek okrepili.

Z velikim veseljem se oziramo nazaj na prehojeno pot in se spomnimo vrste obrazov, trenutkov in dogodkov, ki so skozi leta oblikovali tudi vsakega od nas. Z veliko naklonjenostjo se spominjamo tiste veličastne skupine Slovencev, ki so si v 50. letih zamislili in uresničili slovensko skupnost v Argentini in kasneje srednjo šolo z imenom ravnatelj Marka Bajuka. Pri sveti maši smo izrazili globoko hvaležnost vsemogočnemu Bogu in Mariji Pomagaj za vse prejete darove, tukaj pa izražamo svojo hvaležnost vsakemu izmed teh izjemnih ljudi, ki so svoje znanje, spretnosti in čas namenili izobraževanju mladih, živečih daleč od ljubljene Slovenije.

Ta večer se spomin in prihodnost križata. Petinšestdeset let je dolga pot, posuta s težavami in veseljem, prežeta z vrednotami, ogreta s toplino src, ki so dolga leta skrbno varovala vse, kar je bilo posejano. Izrekamo globoko hvaležnost vsem, ki so tlakovali pot tečaja:

- Dušnim pastirjem, ki so zakramentalno poslanstvo in nauk odgovorno izpolnjevali med nami.
- Vsem ravnateljem tečaja, ki so znali določiti pravi ritem šolskemu letu in so bili bistri voditelji tečaja.
- Hvaležni smo nekdanjim profesorjem, ki so leta potrpežljivo, predano in velikodušno prižigali luč resnice, odstirali lepoto slovenske besede in pesmi, podajali spoznanja o kulturi ter pomagali razumeti večnost, ki nam jo kot kažipot ponuja Bog. Osebna zahvala tudi letošnji ekipi: podravnateljici Tatjani in tajnici Alenki, profesorjem Nedi Vesel, Veroniki, Kremžar, Andrejki in Lucijani Vomberger, g. Robertu Brest, Lucijani Oberžan, Gabi Oblak, Moniki Svetlin, Tjaši Lorbek z lektorata slovenščine, Mirjam Oblak, Metki Magister, Nevenki in Alešu Grohar, Aleksu Šucu in Milošu Mavriču, ki vsako soboto kreativno pripravljajo učne ure ali so po potrebi pripravljeni priskočiti na pomoč.
- Hvala odboru staršev, ki nam kot danes, vedno podpirajo, stojijo ob strani in za vse pripravijo okusne sobotne malice.
- Hvala tudi vsem, ki nas skozi leta finančno podpirajo, da lahko uresničimo svoje delo.
- Staršem in posebno starim staršem – tihim čuvarjem slovenske besede, neprecenljiva pomoč pri spominih na prva leta begunstva, po 80 letih ohranjajo vez z našimi koreninami živo.
- Poseben poklon namenjamo vsem gene-

racijam maturantov – RASTem. Nocoj je tudi vaš praznik, RAST pomeni Rojem abiturientov Slovenskega tečaja. Vsaka RAST je edinstvena veja mogočnega 65-letnega drevesa. Raztreseni ste tukaj in po svetu, med seboj se prepoznamo po številki rasti, skozi leta se občasno srečujete in ste priče mladim vašega skupnega šolskega in življenjskega doživetja. Koliko naših atkov in mamic je začelo svoje skupno življenje že kot sošolci na tečaju, v skupini Rast, in danes so to vaše družine.

In vam, dragi dijaki in bodoče Rasti! Vi, ki ste nam skoraj zmeraj tako pri srcu! Tudi vam hvala za čas, odgovornost in energijo. Vedite, da večinoma nihče od nas nekdanjih dijakov tečaja ni rade volje odšel od doma v soboto ob dveh popoldne. A nam ni škodilo, na koncu smo se na tečaju imeli lepo, našli smo nekaj, kar nas je za vedno zaznamovalo: pripadnost, prijateljstvo in nekaj spoznanj. Vi ste mladi poganjki (brote nove), mlade veje istega ponosnega drevesa našega tečaja.

Spoštovani vsi. Prostor za poučevanje mladih o slovenski kulturi obstaja že 65 let. Imenuje se SSTRMB. Prihodnost je skrivnostna pot upanja. Na tej poti nam bodi slovenska beseda vsem poslanstvo ter »...naš korak in hoja«.

Esta noche queremos expresar un agradecimiento especial a los papás y mamás, que no son de origen esloveno. Un “bravo” para ustedes, por acompañar a sus parejas eslovenas, en algo bastante incompresible pero valioso para ellos... y ustedes están a su lado, apoyando. ¡Todo nuestro respeto y gracias!

Un gracias a las mamás por colaborar con tanto cariño en las meriendas de los sábados. Y a todos por acompañar las muchas actividades, actuaciones y programas de fin de semana que en la colectividad nos encanta agendar. Siempre están ahí. colaborando.

Como escuela reconocemos admirados su presencia en las reuniones escolares, en las misas, en los actos, conformándose muchas veces con una traducción simultánea improvisada de los que tienen a su lado, o sólo intuyendo de qué se trata lo que dicen. Gracias por el apoyo familiar en el seguimiento de sus hijos en este “tečaj” de los sábados, aceptando que un idioma, los valores de otra cultura siempre enriquecen la perspectiva presente y futura de los adolescentes.

Todo esto los engrandece. Tenemos mucho que aprender de ustedes. Que Dios bendiga su respeto, su paciencia y tanto amor.

Končam. Čestitke vsem, ki smo danes protagonisti tega praznovanja!

GOVOR | *Alenka Godec*

Spoštovana veleposlanica Republike Slovenije, gospa Tina Vodnik, zaslužni škof msgr. Andrej Stanovnik, delegat za Slovensko dušnopastirstvo, g. Franci Cukjati, predsednik društva Zedinjena Slovenija, inž. Jure Komar, ravnateljica SSTRMB, prof. Julka Furlan, profesorji, dijaki, starši in prijatelji Srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka, prisrčno pozdravljeni.

Danes stojimo zbrani kot živa priča preteklosti in navdih prihodnosti. Pred 65 leti se je v srcu naše skupnosti porodila ideja, ki je z rokami in besedo gradila most med generacijami in domovino.

Teklo je leto 1959, čas brez mobilnih telefonov, brez interneta, brez družbenih omrežij – naše razvedrilo se je vrtelo okoli branja knjig, športa in osebnih srečanj. Mladinske organizacije so navdihovale našo druženje in skupno delo, a na srednješolski ravni ni bilo ničesar podobnega. Tako sta nastala Dijaški odsek za dekleta in Zveza slovenskih srednješolcev za fante. Ob prošnji dijakov Boja Pe-

trička in Milana Bevka je dr. Marko Kremžar sprejel izziv in vodil prvi literarni krožek.

Vsako drugo soboto se nas je zbirala pečica navdušenih dijakov. Na tem krožku smo prosto pisali o katerikoli tematiki in naše spise je vestno popravljaj g. Marko, kot negovalec mladih talentov. Vrstile so se različne razprave in domoljubni pogovori okoli mize, ki so nas oblikovali v narodni in verski zavesti.

Naši najboljši spisi so našli mesto v mladinski reviji Mladinska vez. Vrstila so se tudi srečanja, kjer smo se spoznavali in gojili nova prijateljstva. Dobivali smo se, takrat še v lesenih barakah, saj je bila ta Slovenska hiša v začetku gradnje in še zdavnaj ni imela današnje strukture.

Po dveh letih pisanja in druženja se je rodila trdna zamisel o izpopolnjevanju jezika in krepljenju narodne zavesti. Tako je nastal Slovenski srednješolski tečaj ravnatelja Marka Bajuka, ali kot ga poznamo v skrajšani obliki SSTRMB, ki je v prvih letih združeval dva letnika, nato pa je leto za letom rastel in sprejemal vse več mladih.

Na bogastvo znanja in naše obzorje so nas izjemno bogatili neprecenljivi profesorji, še danes v spominu prvi kader: ga. Milena Jerbič, ki je s humorjem odpirala srca, malo zgovoren g. Ruda Jurčec, resen prof. Alojzij Geržinič, nenadomestljiv msgr. Anton Orehar, čigar vprašanja o etiki odmevali še danes in nikdar pozabljen dr. Marko Kremžar, čigar predanost in skrb sta nas oblikovali.

Šolske klopi so ostale za mano, a tečaj je

ostal v vsakem obdobju mojega življenja. Vanj so vstopili moji otroci, zdaj pa ga obiskujejo tudi vnuki, drug za drugim. A niso trgali samo šolske klopi. Po končanem tečaju je tudi hčerka poučevala nekaj časa, sin je pod mentorstvom pred kratkim preminulega prof. Marjana Hribarja, postal profesor in kasneje nekaj let tudi ravnatelj, mož je poučeval Živo besedo in po njegovi smrti pa sem prevzela vlogo tajnice. Zame tečaj ni bil samo šola, predstavlja mi zgodbo o družini, pripadnosti in nenehnem učenju.

Skozi desetletja se je število dijakov spreminjalo, a srce tečaja je vedno močno utripalo. Mnogi naši rojaki so nesebično darovali dneve in ure za ohranitev našega jezika, kulture in identitete. Po osamosvojitvi republike Slovenije se je v program tudi vključilo potovanje v domovino, kjer vsakoletna RAST (roj abiturientov srednješolskega tečaja) odkriva z lastnimi očmi lepote naše domovine in pogloblja ter preizkuša znanje v slovenskem jeziku, katerega so nabirali v petletnem uče-

nju v naših klopeh. A Srednješolski tečaj pa ni samo pouk. Tečaj predstavlja edinstveno možnost za osebno rast v zdravi družbi in širjenje intelektualne radovednosti in krepitev sposobnosti vsakega posameznika in pušča neizbrisan pečat.

V letu, ko beležimo 80-letnico našega zdomstva, danes praznujemo 65 let neprekinjenega delovanja. To pomeni veliko nesebično darovanih ur, ljubezni do slovenskega jezika in kulture ter predanost slovenske dediščine. Danes še z optimizmom gledamo naprej, z namenom ohranjati jezik kot vez z domovino, krepiti kulturno identiteto in pripadnost, spodbujati ustvarjalnost ter medsebojno razumevanje in utrditi mostove med novimi generacijami in Slovenijo. Vsak nov dijak, vsak prostovoljec in vsak podpornik soustvarja prihodnost, v kateri bo duh našega tečaja živel še mnoga leta.

Naj nas besede našega Zorka Simčiča ZVEŠTOBA NAZAJ, POSLANSTVO NAPREJ spominjajo na poslanstvo, ki ga ima vsak izmed nas: da z zvestobo preteklosti gradimo prihodnost naše slovenske skupnosti.

BOG TE ŽIVI, SSTRMB!

65. OBLETNICA | SLOVENSKI SREDNJEŠOLSKI TEČAJ RAVNATELJA MARKA BAJUKA

GOVOR | *Martin Selan*

Spoštovana gospa ravnateljica, duhovniki, profesorji, dijaki, starši. Pristrčen pozdrav vsem!

Z velikim spoštovanjem in globoko hvaležnostjo danes stojim pred vami kot bivši dijak Srednješolskega tečaja Marka Bajuka, kot del te velike družine, ki že 65 let v srcih in mislih tisočerih dijakov ohranja slovensko besedo, misel in identiteto.

V šolske klopi sem prvič sedel leta 1995 kot dijak prvega letnika in leta 1999 zaključil to poglavje svojega življenja. A čeprav sem šolo takrat uradno zaključil, me nikoli ni zapustila. Še več, danes, ko že četrto leto živim z družino v Sloveniji, se še toliko bolj zavedam, koliko mi je ta šola dala. Še danes doma v Sloveniji hranimo skripte iz zgodovine za 4. in 5. letnik, da si lahko občasno osvežimo kakšne podatke. Koliko sem se naučil od predanih profesorjev, ki so brezplačno in z vso ljubeznijo prenašali svoje znanje na nas. Naj posebej omenim samo nekatere... gospoda

Frida Beznika, gospoda Jureta Vombergarja, gospoda Marjana Loboda, gospoda dr. Marka Kremžarja, gospo Metko Mizerit in mnoge druge. Niso bili le učitelji temveč tudi svetovalci, spodbujevalci, ki so znali prisluhniti in povedati pravo besedo ob pravem času.

Ko danes gledam svoje otroke, kako rastejo, se učijo in spoznavajo svojo slovensko plat z gotovostjo vem: če ne bi bilo tega tečaja tudi mene ne bi bilo takega, kot sem danes. In zagotovo ne bi bilo samozavestne selitve v domovino; ne kot tujca, temveč kot človeka, ki ima s Slovenijo odnos že od mladosti.

Posebej dragoceno se mi zdi, da sem prav tukaj, v Argentini, osvojil slovenski jezik, spoznal kulturo in zgodovino. A še pomembnejše od vsega tega so bile vezi prijateljstva, občutek pripadnosti slovenski skupnosti in medsebojna podpora. Te vezi so trajne.

Spominjam se mnogih anekdot iz tistih let. Kako smo se z nekaterimi sošolci dobivali že uro in pol pred poukom samo zato, da smo

se skupaj peljali z avtobusom, pisali naloge, se smejali, razpravljali in si pripovedovali zgodbe. Šola ni bila zgolj kraj učenja, bila je središče druženja, osebnostne rasti in skupnega iskanja poti.

Leta 1999 smo kot maturanti obiskali Slovenijo, kjer sem tako kot mnogi moji sošolci prvič stopil na slovenska tla. To nepozabno priložnost nam je omogočil prav Srednješolski tečaj in naše družine. Skoraj en mesec smo potovali po domovini naših staršev in starih staršev, prvič zares spregovorili slovensko »v živo«, dihali isti zrak. Naša generacija je bila tudi prva, ki je obiskala tečaj slovenščine v Ljubljani. Bili smo začetniki.

In danes imam še posebno veselje, da se lahko predstavim pred vami skupaj z oktetom In spiritu, fanti, ki so me pred tremi leti povabili v vokalni sestav, s katerim širimo narodno slovensko pesem. Z velikim ponosom jim danes lahko pokažem tudi svojo preteklost, ki sem jo doživel v dragi slovenski skup-

nosti v Argentini. Ta tečaj je neločljiv del te zgodbe in pomeni ogromno za našo mladino ter prihodnost celotne skupnosti.

Ob tej častitljivi 65-letnici želim izreči iskreno hvala za vse sobote, vse učne ure, za potrpežljivost in modrost profesorjev, za vse priložnosti, ki ste nam jih dali. Hvala za prostor, kjer smo odraščali kot Slovenci med Argentinci in kot Argentinci z odprtim srcem za Slovenijo.

Naj Srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka živi še dolgo in naj vsak novi dijak v njem najde tisto, kar smo mi našli v učenju: identiteto, pripadnost in širitev prijateljstva!

Bog vas živi!

GLEW: *tekma, ki se igra s srcem*

Vsako leto je nekaj, česar se veselimo z drugačnem pričakovanjem. Ni premiera filma, niso počitnice, niti rojstni dan, še manj svetovno prvenstvo. A vseeno to doživljamo z enako mešanico vznemirjenja, napetosti in radosti. Ker ponovno srečanje, igra in deljenje se občuti kot velik nogometni obračun in ga pričakujemo iz leta v leto z enako vnemo.

Običajno nas vsako sobotno jutro sili iz tople postelje in odločiti se moramo za oblačila. A tistega sobotnega jutra smo se hitro pripravili na izlet. Bili smo navdušeni nad srečanjem s sošolci in preživetjem vsake minute dneva je bilo močnejše od vseh skrbi.

Avtobus ni bil navaden prevoz, poln zgodb, radovednih pogledov, šal in skupnih smehov. Komaj se je avtobus odpeljal je bilo čutiti pričakovanje... Smo že tam? Smo že prišli? Koliko še manjka? Ali smo že blizu? Ali že lahko izstopimo? Vsako vprašanje je odbijalo kot žoga med igralci, med tem, ko se je potovanje samo spremenilo v del tekme, v ogrevanje pred dnevom, ki je obljubljal edinstveno izkušnjo.

Ob prihodu smo začeli z mašo pri oltarju device Marije. Bilo je 106 učenk in učencev ter 28 učiteljev, zbranih, da bi hvaležno proslavili vse, kar smo skupaj delili tekom leta in da bi obnovili željo po nadaljevanju skupne poti. Gospod Gašper Mauko nam je z bližino in veseljem predstavil svetega Luka kot zdravnika in pisatelja Svetega pisma (Evangelij in Apostolska dela). In niso manjkali tisti, ki so želeli ponuditi roko: bili so ministranti, učenci, ki so brali prošnje, učiteljica, ki je sodelovala pri berilu in tista ki je igrala na kitaro in mnogi drugi, ki so prisostvovali bodisi s tišino, bodisi s pristrčnim nasmehom. Vsaka gesta, majhna ali velika, je prispeval k občutku skupnosti, ki se je čutil v zraku. Sladek spomin so prejeli po končani maši ministranti in godovniki.

Po tem je sledila skupna fotografija: trenutek, zamrznjen v času, kjer bo vsak nasmeh ostal kot spomin srečanja.

Nato so otroci začeli raziskovati kraj, vsak po svoji meri: nekateri so odhiteli na nogometno igrišče, drugi so se podali v park z igrami, spet tretji so na odevnicah risali ali brali pravljice. Med smehom in teki so se ponovno srečali prijatelji iz preteklih let in delili

anekdote, ki jih poznajo le oni. Dan je potekal kot tekma, ki si je nihče ni želel končati.

Medtem je prišel trenutek zasluženega počitka, kot v vsaki intenzivni tekmi. Vsi smo se usedli k skupni mizi, delili hrano, ki so jo starši pripravili. Posladkali smo se s sladoledom in dobrim piškotom. Smeh, pogovori in majhni prijateljske geste so napolnili zrak. Želja po nadaljevanju igranja in odkrivanja je bila močnejša kot katerikoli krožnik. Bil je to čas za obnovitev energij in napolnitev src.

Po kosilu so se otroci vrnili k igram in raziskovanju skupaj z učitelji. Vsak kotiček kraja je postal poln smeha, tekov, pogovorov in občutka skupnosti, ki naredi to srečanje edinstveno. Nekateri so igrali nogomet, drugi risali ali brali, tretji so se samo usedli in uživali trenutek. Vsaka minuta je štel, vsak nasmeh je bil natančen, vsak objem skupni gol. Glew se je igral na vseh frontah: na igrišču, pri jedi, v objemih in v pogledih.

A kot pri vsaki dobri tekmi je prišel tudi zadnji žvižg. Prišel je čas za povratek, za „hvala in nasvidenje“, za vkrcanje v avtobus z nahrbtniki napolnjenimi s spomini in srci prepojenimi z veseljem. Utrujenost se je začela čutiti; mnogi so zaspali takoj, ko so se usedli, z glavo naslonjeno na okno in nasmehom, ki še vedno ni izginil. A kljub temu je sreča ostala, močno, vztrajna.

Ob prihodu v slovenske domove je ponovni objem z družino bil kot zadnji gol tekme: tista poteza, s katero se dan zaključí s ponosom in čustvi. Srečanja je bilo konec vendar so spomini, smeh in navdušenje ostali, pripravljeni, da jih ponovno doživimo naslednje leto.

In med tem, ko je odmeval dan, se je v zraku ponovilo vprašanje, ki ga poznamo vsi: **Kdaj bo spet izlet v Glew?**

Rožmanova šola

OKTET IN SPIRITU *v Usina del Arte*

Naša skupnost se res lahko ponaša z dejstvom, da je leto 2025 izredno bogato, z ozirom na obiske, ki smo jih deležni iz Slovenije. Tako smo, pred nekaj tedni, sprejeli med nami oktet In Spiritu. Res je, da ni prvi oktet, ki gostuje pri nas, in je seveda tudi res, da se v skupnosti posebno veselimo obiska takih pevskih skupin, ki nam prinašajo iz Slovenije slovensko narodno pesem, ki dobi, zapeta v živo, prav poseben prizvok.

A oktet In Spiritu nam, Argentinskim Slovencem, odraža prav poseben plus. Med oktetovce že tretje leto zapored prištevamo posebnega člana, baritona Martina Selana, ki se je pred približno štirimi leti odločil, da se z družino preseli v Slovenijo. Čeprav na prvi pogled ni razvidno, nam tako dejstvo veliko pove in mora veliko pomeniti. Vokalna skupina, ki je sicer amaterska a zato nič manj sloveča po visokem glasbenem standardu, ki je žela v skoraj dvajsetih letih obstoja veliko mednarodnih nagrad in priznanj, povabi v sedanjo zasedbo Argentinca, ki je svojo glasbeno pot pričel in utrdil v naših slovenskih zborih in pevskih skupinah, ki je slovensko narodno pesem spoznal, negoval in krepil v naših krogih. Poleg naravne nadarjenosti, danes Martin zadostno obvlada vokalno tehniko, da se lahko enakopravno priključi ostali slovenski zasedbi okteta In Spiritu. In to nam, kot skupnost, poleg naravnega ponosa nudi tudi možnost, da skupino čutimo malce »kot našo«.

In Spiritu je med gostovanjem nudil kar nekaj nastopov v raznih slovenskih domovih, in sodelovanj pri akademijah. A gotovo izstopa, kot vrhunska predstavitev, nastop v soorganizaciji Zedinjene Slovenije

in Veleposlaništva Republike Slovenije v Usina del Arte.

Večer se je formalno pričel s pozdravom predsednika Zedinjene Slovenije inž. Jureta Komarja in veleposlanice Republike Slovenije Tine Vodnik. Povezavo programa je brezhibno vodila Ivana Tekavec, ki je predstavila program večera.

V prvem delu koncerta se je oktet predstavil oblečen v temne obleke in zapel izbor mednarodnih pesmi, sakralnih in tujih narodnih. V drugem delu so se pa predstavili oblečeni v slovenske narodne noše in zapeli izključno slovenske narodne pesmi. Kot posebno presenečenje, so pa za konec štiriglasno zapeli še argentinsko folklorno »Zamba de mi esperanza«, ob spremljavi Martina Selana na kitaro in Maksija Žnidaršiča na argentinskem bobnu.

Izreden kraj, primerno izbrane pesmi in vrhunska izvršitev so pripomogli, da smo lahko tako Slovenci, kot tudi prav posebno povabljeni izredni gostje, uživali čarobni večer, ki nam bo ostal še dolgo v spominu. Upajmo, da bodo lahko še kdaj ponovili tovrsten obisk.

Štefan Godec
Foto: Matjaž Godec

DEDAL / DAEDALUS - gledališko-glasbena pripoved o izgubi, upanju in notranjem miru

V soboto, 18. oktobra, smo v Slovenskem domu San Martín imeli izjemno priložnost doživeti gledališko-glasbeno predstavo Dedal / Daedalus, ki jo je upodobil Aleš Šteger, eden najvidnejših slovenskih pisateljev z mednarodnim ugledom. Njegova dela – več kot šestdeset knjig – so prevedena v več kot dvajset jezikov, za svoje ustvarjanje pa je prejel številne domače in tuje nagrade. Je član Akademije umetnosti v Berlinu ter Nemške akademije za jezik in poezijo.

V predstavi ga je spremljal Jure Tori, priznani harmonikar in skladatelj, ki slovi po svojem edinstvenem pripovednem zvoku, s katerim presega meje žanrov in kultur. Je ustanovitelj več glasbenih projektov, med drugim Tori Tango, Tori Trio, Orlek in Satori. Režijo podpisuje Jernej Lorenci, režiser z več kot petindvajsetletnimi izkušnjami, večkrat nagrajen za svoje umetniško delo ter profesor na ljubljanski Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo (AGRFT).

Predstava Dedal temelji na Štegrovem kratkem romanu Ikar (iz zbirke Bogi se nam

smehljajo, Beletrina, 2021). V mitu grški graditelj labirinta Dedal izdelava krila, s katerimi skupaj s sinom Ikarjem pobegne z otoka Kreta. A kljub očetovim svarilom sin poleti preblizu soncu, krila se stopijo, Ikar pade in umre. Kako se s tem sooči oče, odgovoren za sinovo smrt? Kako se spopade z izgubo, ki ga zlomi?

V sodobni različici zgodbe, ki se odvija na otoku sredi migrantske poti v Sredozemlju, spoznamo moškega, ki je izgubil voljo do življenja. Njegovo upanje se znova prebudi, ko sreča mladega begunca in mu pomaga preživeti ter pobegniti z otoka. Med njima se razvije pristno prijateljstvo, ki temelji na zaupanju, a mož mora ob tem soočiti tudi svojo preteklost.

Šteger in Tori skozi besedo in glasbo govorita o temeljni bolečini izgube in iskanju notranjega miru, medtem ko Lorencijeva minimalistična postavitev ustvarja poetično pripoved, v kateri se moč izpovedne besede in čustvenost žive glasbe združita v pretresljivo umetniško doživetje.

„Čutim, da spiš sen izčrpanosti in obupa, kamen. A le v sanjah morda razumeš besede jezika, ki ga govorim. Svoj jezik sem za zmeraj izgubil. In svoje človeško ime. Imam še črepinje preteklosti. Ležijo na mojem dnu in me ne spustijo. A kmalu bo prišel trenutek, ko bom dokončno odletel s tega otoka in pustil vse za sabo.

Postal sem človek, ki že leta odhaja in ne zna oditi.” (iz besedila Dedal)

Štegrova inovativna interpretacija poezije, prežeta z ritualnim pristopom, je že gostovala v številnih državah in doživela izjemen mednarodni odmev pod naslovom Nad nebom pod zemljo.

- Za več informacij o predstavi:
- **MMC:** <https://www.rtvlo.si/kultura/oder/dedal-v-sodobni-preobleki-gledaliska-pripoved-ki-z-minimalnimi-sredstvi-odpira-prostor-domisljiji/733101>
 - **SLOVENSKE NOVICE:** <https://www.slovenskenovice.si/bulvar/domaci-traci/za-ocete-in-sinove-foto/>
 - **SIGLEDAL:** <https://veza.sigledal.org/uprizoritev/dedal/>
 - **KULTURA.NET:** <https://kultura.aktualno.si/event/dedal/>
 - **SAVUS:** <https://savus.si/jure-tori-avtor-glasbe-predstave-dedal/>

Dogodek je organiziral Slovenski dom San Martín pod pokroviteljstvom Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javne agencije za knjigo Republike Slovenije (JAK).

Po koncu predstave smo večer nadaljevali v prijetnem vzdušju ob tradicionalnih slovenskih jedeh in sproščenem druženju. Občutek skupnosti, prijateljstva in hvaležnosti je napolnil prostor — iskreno smo hvaležni vsem, ki so prišli, pomagali in s svojo prisotnostjo

podprli delo, ki ga s srcem opravljamo v Slovenskem domu San Martín.

Za uspešno izvedbo dogodka se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so prispevali k njegovi organizaciji:

- **luči in zvok:** Toni Podržaj in Matija Medvešek;
- **scena:** Janez Filipič s sodelavci;
- **nadnapisi:** Regina Truden Leber;
- **prevod nadnapisov v španščino:** Florencia Ferre;
- **v kuhinji:** Monika Verbic, Sonja Petkovšek, Brigitte Leber Medvšček, Alejandro Leber in Regina Truden Leber;
- **Slike:** Toni Podržaj
- celotno izvedbo pa sta zanesljivo usmerjala Victor Leber in Marjan Boltežar.

Vsak dogodek, kot je ta, zahteva veliko truda, priprave in sodelovanja – tako na institucionalni ravni kot tudi s strani obiskovalcev. Prav njihova podpora je največji navdih za vse, ki prostovoljno in nesebično delajo za ohranitev in razvoj Slovenskega doma San Martín ter slovenske kulture v Argentini.

Za ogled fotografij dogodka vas vabimo, da obiščete naša družbena omrežja.

facebook.com/slovenskidom.sanmartin

instagram.com/sdsanmartin/

Regina Truden Leber

OkrOgle OBLETNICE | Jože Horn (1925 - 2015)

Pred 10 leti, 25. oktobra 2015 je v Mendozi umrl Jože Horn, slovenski duhovnik, ki je bil več kot 60 let dušni pastir Slovencev v Mendozi. Bil je tudi vojaški kurat 8. gorske brigade v Mendozi, ki je obsegala 3 province: Mendozo, San Juan in San Luis. Več let je v našem glasilu Svobodna Slovenija imel svojo stalno rubriko “G. Jože razmišlja”, v kateri je objavljaval duhovne misli in odgovarjal na različna vprašanja slovenske skupnosti.

Jože Horn se je rodil 20. decembra 1925 v Litiji, kjer je njegov oče takrat bil učitelj. Iz Litije se je družina kmalu zaradi očetove premestitve preselila v Nevlje pri Kamniku, nato pa v Ljubljano. Jože je začel osnovno šolo v Jaršah (nasproti ljubljanskih Žal), nadaljeval pa v Mostah, kjer je bil oče šolski upravitelj. Po končani osnovni šoli se je Jože vpisal na državno realno gimnazijo za Bežigradom, kjer je dokončal samo sedem razredov, ker med vojno ni mogel nadaljevati študija.

Začetek druge svetovne vojne in italijansko okupacijo je družina Horn doživela v Mostah. Ker je Jožetov oče odklonil sodelovanje z Osvobodilno fronto so ga sami komunisti

ovadili Italijanom, češ da je komunist. Februarja 1942 so italijanski vojaki vdrl v šolo, v kateri je živela družina, očeta in starejšega brata aretirali, ostali del družine pa izgnali, tako da so mati s hčerko in tremi sinovi ostali brez stanovanja in brez sredstev za preživljanje. Očeta so Italijani obsodili na 15 let zapora v Padovi, brata pa konfinirali blizu Turina. Po kapitulaciji Italije se je oče za Božič leta 1943 vrnil v Ljubljano. Ker je bil jugoslovanski rezervni oficir, ga je domobranski polkovnik Kokalj povabil v Trst in mu ponudil mesto direktorja domobrskih novincev. Očetu se je marca 1944 pridružil tudi Jože. Po vojaški šoli so Jožeta poslali v Postojno, pozneje pa v Gorico, kjer je s primorskimi domobranci dočkal konec vojne.

Ob koncu vojne se je Jože skupaj z ostalimi primorskimi domobranci predal Angležem, ki so jih odpeljali najprej v taborišče Forlì, od tam pa v Eboli (80 km. od Neaplja), kjer je Jože naredil še osmi razred gimnazije. Junija 1946 je pobegnil iz vojaškega taborišča ter se pridružil civilnim beguncem v Serviglianu, od koder so kasneje vse taboriščnike preselili v Senigallio. Tam se je Jože odločil za duhovniški poklic ter vstopil v begunsko semenišče v Briksnu na Tirolskem. Po enem letu se je ta ustanova z bogoslovci in profesorji preselila v Argentino, najprej v San Luis in končno septembra 1951 v Adrogué.

Mašniško posvečenje je Jože prejel 13. januarja 1952. Največji razlog za potovanje škofa Rožmana med Slovence v Argentino je bila želja, da bi osebno posvetil 11 novomašnikov svoje škofije. Slovenski rojaki (bilo jih je nad 1000) so napolnili salezijansko cerkev Marije Pomočnice v Ramos Mejiji. Škof Rožman je podelil mašniško posvečenje 11 slovenskim diakonom, med katerimi je bil tudi Jože Horn. Ganljiv je bil prizor, ko so novomašniki škofu-pregnancu obljubili pokorščini

no in ko so vsi izpred oltarja vernikom podelili novomašni blagoslov. Novo mašo je Jože pel med rojaki v San Martinu.

Po novi maši je Jože bil imenovan za kaplana v mestu Cañuelas, dve leti kasneje pa je bil premeščen v Ciudadelo. Pa tudi v Ciudadeli ni bil dolgo časa: slovenska skupnost v Mendoza je bila že dve leti brez stalnega slovenskega dušnega pastirja. Predstavniki slovenskih organizacij v Mendozi so prosili direktorja za slovensko dušno pastirstvo, msgr. Oreharja, da bi jim poslal slovenskega duhovnika. Na njegovo prošnjo se je g. Horn odločil in septembra 1954 prispel v Mendoza, kjer je ostal več kot 60 let, do svoje smrti.

V Mendozi je takoj začel z dušnopastirskim delom na vseh področjih že organizirane slovenske skupnosti, ki je imela veliko številno organizacij: štiri veje Katoliške akcije s tedenskimi sestanki in mesečno rekolekcijo, Marijina legija, misijonski krožek, šolski tečaj z veroukom, mladinski organizaciji z mesečnimi sestanki in sejami. Bil je tudi stalni član odbora Društva Slovencev.

Vedno je poudarjal pomembnost ohranjanja

Škof Rožman podeljuje mašniško posvečenje enajstim slovenskim diakonom v cerkvi Marije Pomočnice v Ramos Mejiji. Od desne proti levi kleče pred svojim škofom novomašniki: Julij Čuk, Tone Dejak, Vinko Flek, Tone Gosar, Jože Horn, Jože Kunčič, Milan Povše, Jože Puš, Vencelj Rijavec, Branko Rozman in Tone Škulj.

nja slovenske omike in slovenskega jezika: “Lahko smo ponosni, da smo Slovenci in njihovi potomci, to je, slovenske krvi. Danes je Slovenija v Evropi in v evropski zvezi. To nam daje še večji ugled. Kar smo v zgodovini izgubili, smo v sedanosti pridobili. Nihče naj ne zakriva svojega slovenskega izvora, ne v jeziku, ne v pesmi, ne v molitvi in ne v svojem vedenju. Tudi mešani zakoni naj poudarjajo oboje. Pa naj bo to v Argentini ali kjerkoli po svetu. Ostati moramo to, kar smo. Otroci naj znajo in razumejo oba jezika. To naj bo delo in dota, ki jo starši zapustijo svojim otrokom.”

Poleg dela v organizacijah pa se je posvetil tudi svojemu duhovniškemu poslanstvu: obiskovanjem bolnikov, krščenje, spovedovanje, obhajanje porok in pogrebov ter nedeljskih svetih maš. Bil je velik idealist in neutrudljiv delavec. Vedno je Slovence spodbujal k delu za skupnost, čeprav je to delo mnogokrat nehvaležno: “Nehvaležnost je vedno bila in bo plačilo vsakomur, ki za skupnost dela. Zato v tem delu vselej vzdrži le idealist, ki v organizaciji ne išče sebe”, je dejal g. Horn.

Leta 1962 je bil imenovan za kaplana argentinske vojske v Mendozi, kasneje pa za kurata 8. gorske brigade v Mendozi, ki pa zajema tri province (Mendoza, San Luis in San Juan).

Leta 2005 je začel objavljati v Svobodni Sloveniji uvodne duhovne misli, kasneje pa rubriko “G. Jože razmišlja”, v kateri je do leta 2008 objavljaval misli o različnih verskih, narodnih in človeških vprašanjih.

Decembra 2015 bi dočkal svojo 90-letnico, a je zbolel za pljučnico in 24. oktobra umrl. Počiva na mendoškem pokopališču “Parque de Descanso”.

Pripravil: **Jože Jan**
Viri: Svobodna Slovenija, Duhovno življenje, Radio Ognjišče

PRETRESLJIVO. GLOBOKO. PRESEŽNO. ČUDOVITO

Jesenske predstavitve monografije o Marjanu Grumu

Predstavitve monografije o Marjanu Grumu so se nadaljevale tudi v jesenskih mesecih. Tako kot knjiga so bile tudi njene predstavitve vsebinsko bogate – pogovorni večeri z zanimivi sogovorniki, prepleteni s kakovostnim glasbenim programom. Rafaelova družba je po petih odmevnih predstavitvah v Sloveniji in zamejstvu v juniju pripravila še cikel petih predstavitev v septembru. Tokrat je knjiga gostovala v Lazah v Tuhinju, Trebnjem, Poljanah nad Škofjo Loko, Vojniku, osrednja predstavitev knjige pa je bila ob odprtju fotografske razstave Grumovih del v Galeriji Družina v Ljubljani.

Vsakokrat se je večer, posvečen monografiji in umetniku Marjanu Grumu, začel in zaključil z glasbeno točko. V Lazah so se predstavili mladi pevci in mlada instrumentalista na harmoniki, ki jih Grum tako rad upodablja; v Trebnjem sta večer popestrila pevca tanga DR Buenos Aires Tango – Ruth Banko in Daniel Perissé; v Poljanah so zaigrali Poljanski orgličarji, v Vojniku pa je zapel oktet In spiritu, ki je v preteklih dneh zaključil gostovanje v Argentini.

29. septembra pa so v nabito polni dvorani Galerije Družina zazveneli čudovito ubrani in mogočni glasovi Slovenskega okteta ob uvodni Zdravljici Ubalda Vrabca. Petje je bilo izjemno čustveno, saj prijateljstvo med Slovenskim oktetom in Marjanom Grumom traja že od leta 2008, ko so ga obiskali v Argentini, umetnik pa jih je upodobil v čudoviti skulpturi, ki jih spremlja na njihovi ustvarjalni poti. Uvodoma je zbrane pozdravil Tone Rode, direktor Družine, večer pa je povezoval David Ahačič.

Čeprav je bila velika želja, da bi bil na osrednji predstavitvi z nami tudi sam umetnik, to žal zaradi okoliščin ni bilo mogoče. Kljub temu smo se lahko ob ogledu kratkega filma, ki sta ga zasnovali Mirjam Oblak in Barbara Kržišnik, skupaj z njim sprehodili skozi Kulturni center Muzej Conventillo Marjan Grum in prisluhnili njegovim besedam v slovenščini – o utrinkih iz otroštva, ustvarjanju, železu. Tako smo skozi filmski prikaz vstopili v njegov svet, poglobljeno pa so nam ga približali izbrani sogovorniki: urednik in ravnatelj Rafaelove družbe Lenart Rihar, sourednica Mirjam Oblak, akad. prof. dr. Milček Komelj, avtor umetniško-kritiške študije, in Gregor Batagelj, pisec biografskega uvoda.

Kot je povedal urednik Lenart Rihar, ga je ob obisku Argentine pred leti Grumova umetnost pretresla in navdušila, tako da je vse od takrat tlela tiha želja, da bi umetnika predstavil tudi v rodni domovini, kjer ga skoraj nihče ne pozna. Konkretna možnost realizacije se je pokazala pred dvema letoma, ko je fotografinja Lučka Oblak Čop razstavljala svoje fotografije v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, med katerimi je zagledal tudi lepe portrete Marjana Gruma. Tako se je s fotografinjo dogovoril, da bo ujela v objektiv njegova dela v Argentini (v Sloveniji jih je fotografiral Tamino Petelinšek), njena sestra Mirjam Oblak, ki jo je Rihar že poprej poznal kot zanesljivo in marljivo osebo, pa je prevzela souredniško delo na drugi strani oceana. Rihar je tako izredno premišljeno izbral sodelavce pri knjigi in izvrstno opravil uredniško delo, da smo danes bogatejši za čudovito umetniško monografijo, ki je v celoti napisana tako v slovenskem kot španskem jeziku. Mnogi od sodelavcev so svoje delo opravili

zastoj, je poudaril v zahvali, zaradi česar je knjiga na razpolago po zelo dostopni ceni.

Mirjam Oblak pa ni zgolj opravila nujnega souredniškega dela, ampak nam je s svojo prisotnostjo v Sloveniji in besedami na vseh predstavitvah tako junija kot septembra izredno srčno, iskreno in subtilno predstavila samega umetnika, da smo lahko začutili njegovo umetniško dušo in odnos do sveta. Poudarila je, da je bilo nastajanje knjige zanj izjemno bogata in navdihujoča izkušnja. Čeprav je sprva mislila, da bo raziskovala predvsem njegovo umetniško delo, je ob številnih poglobljenih srečanjih spoznala njegov čustveni, intimni svet. Zelo močno jo je nagovorila njegova težka življenjska pot, boleča družinska preteklost in umetnikovo pričevanje o vztrajnosti in rezilientnosti, kar je zelo čustveno podelila tudi z vsemi poslušalci na predstavitvah. Tako nam je približala njegovo umetniško dušo, odnos do sveta in do dveh najpomembnejših žensk v njegovem življenju – do mame Slavke in žene Noemi Beatriz Corvalan. Mama je bila lik trdne osebe z močno voljo in temelj njegovega notranjega sveta. Svojo ženo, tudi slikarko, pa izredno spoštuje in ceni, je njegova prva kritičarka, ves čas mu stoji ob strani kot trdna skala, ki mirno stoji ob razburkanem morju – slednje seveda predstavlja temperamentnega umetnika samega.

Gregor Batagelj je predstavil predvsem njegovo raznovrstno paleto del od malih nog naprej, za katere je moral Marjan poprijeti za preživetje. Orisal je, kako so posledično oblikovale in vplivale na njegovo umetniško pot.

Veliko navdušenje nad odkritim umetniški talentom Marjana Gruma pa je pokazal tudi

akad. prof. dr. Milček Komelj, ki ga je pred povabilom k sodelovanju pri knjigi poznal le iz besedil o umetnikih v izseljenstvu s sociološkega vidika. Ko je po fotografijah spoznal njegova dela, je zapisal izredno bogat in poglobljen vtis o njegovi umetnosti. Zdi se mu zelo inventiven, duhovit umetnik, ki je izšel iz svojega rokodelskega znanja. Izpostavil je njegove figuralne kipe, ki so zelo duhoviti in enoviti, delujejo kot kovinske risbe, imenitno vpeljuje forme instrumentov s silhuetami figur. Označi ga kot prvovrstnega, zelo nenavadnega kiparja, poglobljenega, ekspresivnega in prvinskega. Je duhovit, igriv in hkrati monumentalen. Njegov drugi del umetnosti kaže trpkost, je kritičen do krivic v življenju in z deli izraža svoj humanistični pogled na svet. A ko kaže na tegobe sveta, kaže svetlo dušo.

Številni obiskovalci so si lahko ogledali fotografsko razstavo Grumovih del, ki so jo v Galeriji Družina zaradi izrednega zanimanja podaljšali za en teden. Pred tem pa je razstava gostovala tudi v Državnem zboru Republike Slovenije. Tako so se dogodki ob izidu knjiga Marjan Grum zaključili na slovenskih tleh, v novembru pa bo predstavitev tudi v Kulturnem centru Muzej Conventillo pri Marjanu Grumu v Buenos Airesu.

Tako predstavitve kot sama knjiga o Marjanu Grumu zelo lepo odmevata med rojaki v domovini, saj gre za zares lepo in kakovostno delo, ki ga najlepše povzamejo štiri kratke povedi karmeličanske prednice samostana v Sori, s. Damjane Pintarič, ki je posredno tudi sodelovala pri knjigi: »Pretresljivo. Globoko. Presežno. Čudovito.«

Darja Prašnikar Cerar

DUHOVNA MISEL:

Pričevalci vere, upanja in ljubezni

Kristjani začenjamo mesec november z veličastnim praznikom vseh svetih, ki ga obhajamo prvega novembra in takoj zatem, s praznikom vseh vernih duš, drugega novembra. Cerkev želi s tem usmeriti naš pogled onstran naših človeških in zemeljskih obzorij. Mesec dni pred začetkom adventnega časa smo tako povabljeni k razmisleku o bistvu našega življenja. Smo popotniki, romarji upanja, kar smo skušali doumeti in doživljati v svetem letu 2025.

Ko se pri krščanskem pogrebu poslavljamo od naših dragih pokojnih, znamo v svojih razmišljanjih in spominih izbrskati iz njihovih življenj to, kar jih bo ohranilo v našem hvaležnem spominu. Bolj kot posamezne kreposti, kot so poštenost, dobrosrčnost, dobronamernost, človekoljubnost, pozornost do drugih, delavnost, nas nagovorijo njihove duhovne drže. Potihoma se sprašujemo, ali in v koliko so bili ljudje vere, pričevalci upanja in prinašalci ljubezni. Če bi dali prebrati umetni inteligenci vse pogrebne govore sveta, sem prepričan, da bi jih razvrstila v te tri kategorije: vera, upanje, ljubezen.

Krščanska tradicija imenuje te kreposti teološke kreposti. V besedi teološke je skrit grški koren besede Bog, Theos. So torej kreposti, ki jih navdihuje Bog in kreposti, ki nas približujejo Bogu. So trije veliki svetilniki Božjega kraljestva, kot pravi apostol Pavel v prvem pismu Korinčanom: »Za zdaj pa ostajajo vera, upanje in ljubezen. Največja pa je ljubezen.« Kaj najbolj potrebuje ta naš nori svet, ki se čedalje bolj vrti okrog osi tekmovalnosti, oboroževanja, nasilja? Kliče po prerokih miru. Glasno kriči po pričevalcih vere, upanja in ljubezni. Ko bomo letos praznovali praznik vseh svetih in spomin vernih duš, se ne pozabimo Bogu zahvaliti za toliko pričevalcev vere, upanja in ljubezni, ki so bogatili naše izseljenske skupnosti po vsem svetu. Še veliko luči lahko vidimo v že popisanih straneh naše izseljenske pastorale med slovenskimi rojaki v Evropi in po svetu. To nam lahko daje novih moči in več upanja. Naša luč bo tako še bolj naša in še bolj svetla.

Zvone Štrubelj
Naša luč, november 2025

Objavljeno v Svobodni Sloveniji pred 40 leti

ULICA MSGR. JANEZ HLADNIK

Svobodna Slovenija, Leto XLIV -Številka 46 (14. 11. 1985)

Slovenci v Argentini dolgujemo veliko zahvalo izseljenskemu duhovniku msgr. Janezu Hladniku, da smo se lahko vselili brez problemov v to državo po končani vojni. Vsi vemo, kako je msgr. Hladnik že prej zbiral okoli sebe katoliške Slovence in kako je prepotoval Argentino v iskanju njemu zaupanih vernikov. On je bil tudi početnik velikega strnjenega naselja Slovencev v Lanusu, imenovanem Slovenska vas. Vemo tudi, koliko je dobrega storil za svoje argentinske farane, ko je sprejel delo na novi fari

sv. Jožefa v Lanusu. Ni je dvignil samo duhovno, tudi materialno. Zato se ga lepo spominjajo tudi Argentinci.

V zahvalo za njegovo trdo in nesebično delo je sedaj glavna ulica v okrožju Slovenske vasi, na kateri stojijo cerkev Marije Kraljice, Zavetišče in Hladnikov dom, dosedaj imenovana Loubet ali El Cabezuelo, dobila ime CALLE MSGR. JUAN HLADNIK. To je prva ulica v Velikem Buenos Airesu, ki nosi uradno slovensko ime. Dostojna počastitev velikega Slovenca!

KOLEDAR

31. oktobra
Pogovorni večer z dr. Andrejem
Pozničem v Slomškovem domu
1. novembra
50. obletnica mašništva Petra Opeke
2. novembra
Obletnica na Pristavi
8. novembra
Zaključna prireditev SSTRMB
9. novembra
Obletnica in Slovenski dan
v Slovenski vasi
15. novembra
Veselica mednarodnih plesov na Pristavi
16. novembra
Skupni mladinski dan
v Slomškovem domu

OSEBNE NOVICE

SMRT

29. oktobra je umrla gospa Linka Troha (1939-2025). Naj počiva v miru!

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

JABOLKO

Od leta 1990 vsak 21. oktober praznujemo svetovni dan jabolk. Jabolko je najbolj popularni sadež na svetu in je postalo simbol zdravja. Staro viktorijansko modrost “eno jabolko na dan odžene zdravnika stran” so uporabili angleški sadjarji, ki so želeli promovirati zdravilne učinke tega sadeža. Že od nekdaj velja, da je jabolko simbol zdrave prehrane, saj redno uživanje jabolk prepreči motnje srca, želodca in jeter, žolčne kamne, zaprtje, anemijo in sladkorne bolezni. Jabolko je nizkokalorično, a bogato s hranili. Vsebuje vitamin C ki krepi imunski sistem, kalij, ki pomaga pri ohranjanju zdravega srca in krvnega tlaka, ter antioksidante, ki pomagajo pri obrambi telesa pred okužbami. Pa to ni vse: jabolka vsebujejo tudi vitamine A in K, folat, magnezij, železo, baker, fosfor in pektin, vrsta vlaken, ki deluje kot probiotik. Jabolko je eno najstarejših gojenih sade-

- žev, saj ga ljudje uživamo že več kot 4000 let. Obstaja več kot 7000 različnih sort jabolk po svetu. Primerna so tudi za diabetike, zdravniki pa priporočajo, da vsak dan zaužijemo vsaj eno jabolko ali dve.
- Jablane rastejo praktično po vseh celinah, rekov in pregovorov o jabolkih pa tudi ne manjka:
- Ne pade jabolko daleč od drevesa. (slovenski pregovor)
 - Najlepša jabolka vise na najvišji veji. (angleški pregovor)
 - Bolje eno jabolko v roki kot dve na drevesu. (slovenski pregovor)
 - Ne trgaj jabolka, ko je še zeleno; ko bo dozorelo, bo padlo samo. (ruski pregovor)
 - Tudi lepo jabolko je lahko znotraj črveno. (slovenski pregovor)

- Ne posekaš jablane zato, ker si našel črva v jabolku. (danski pregovor)
- Kdor ukrade jabolko, bo tudi vola. (slovenski pregovor)
- Daj otroku jabolko, starcu pa knjigo. (španski pregovor)
- Eno gnilo jabolko bo pokvarilo vse ostale. (nemški pregovor)
- Ako ni sladkega jabolka, je dobro kislo. (slovenski pregovor)
- Ženske in jabolka: mnogo je gnilih, ki izgledajo zdrave. (španski pregovor)
- Jabolko je zjutraj sladko, opoldne srebrno, zvečer svinčeno. (slovenski pregovor)

Zbral: Jože Jan

REFERENDUM o zakonu o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja

več informacij

58. OBLETNICA DRUŠTVO SLOVENSKA PRISTAVA

NEDELJA 2. NOVEMBRA

“Od Pumpe do Andov nas družijo skrivnostne vezi”

10.00 ZBIRANJE
10.15 POZDRAV IN DVIGANJE ZASTAV
10.30 SV. MAŠA
13.00 DRUŽINSKO KOSILO
17.00 KULTURNI PROGRAM “SPET TRITE SO RODILE, PRIJATLI, VINCE NAM SLADKOT” - POTOVANJE V GLASBI, PLESU IN SLIKAH PO NAŠIH VINORODNIH DEŽELAH, S SODELOVANJEM SLOVENSKEGA MEDOŠKEGA PEVSKEGA ZBORA IN FOLKLORNE SKUPINE MENDOŠKI NAGELJ

NATO PROSTA ZABAVA OB ZVOKIH SKUPINE POTOMCI

V PETEK 31. OKTOBRA
Kreovanje na Pristavi

Začetek ob 20. uri
Plesali in pili bomo onkraj Andov pri seveda tudi ob spremljavi naših prijateljev iz provincije

REPÚBLICA DE SLOVENIA 1851, CASTELAR, BUENOS AIRES

Nedelja, 9. novembra 2025

70. SLOVENSKI DAN
73. OBLETNICA DRUŠTVA SLOVENSKA VAS

Vredno in ponosno je živeti slovenstvo!
Tone Kuntner

10.00 Zbiranje gostov, dviganje zastav.
10.30 PONOVI TEV ZLATE MAŠE g. PETRA OPEKA na dvorišču šole Marije Kraljice.
13.00 Prijateljsko kosilo.
16.00 KULTURNI PROGRAM. Prosta zabava. Sodeluje skupina Potomci.

Mons. J. Hladnik 3970, Slovenska vas v Lanusu

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

PRAZNIK VSEH SVETIH
1. november 2025 - Cerkev Marije Pomagaj

18.30 - rožni venec na čast vsem svetnikom,
19.00 - sv. maša - vodi gospod Peter Opeka, zlatomašnik.
Po sv. maši molitev za vse rajne ob grobnici.

Po končani slovesnosti vsi lepo vabljeni na prigrizek in klepet z zlatomašnikom Petrom Opekom.

Ramón Falcón 4158, CABA

MARTINOVANJE 2025

Zdravica dveh kultur

NOVEMBER
20 - 21 - 22 - 23

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

SL*AR
CÁMARA DE COMERCIO
ESLOVENO ARGENTINA

BAJDA s.r.l.

Svobodno Slovenijo podpirajo

SVOBODNA SLOVENIJA | Glasilo Slovencev v Argentini

Ustanovitelj Miloš Stare

Lastnik društvo Zedinjena Slovenija

Predsednik Jure Komar

Urednika:
Mariana Poznič, Jože Jan

Oblikovanje:
Leila Erjavec, Sofi Komar

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LI BRE

Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires - Argentina

email svobodna.ba@gmail.com

www.svobodnaslovenija.com.ar